

Žigažaba

V zakotni dolini, ki se ji ime začanja na B., kaj več pa niti ni vredno vedeti, tako zakotna in nikomur potrebna je bila, je tekel — pravzaprav je bolj curljal kot tekel, — še bolj zakoten potoček. Ta potoček je bil tako strašno zakoten in nepomemben, da je bilo že kar smešno. Ne poznam resnega človeka, ki se ne bi razjokal od smeha, če bi ga v nedeljo naložil na bicikel (kako drugače niti ne bi mogel tja, ker preprosto ni cest) in ga od-

Uroš
Kalčič

peljal pogledat ta zavoženi potoček. Če je bil ta potoček smešen zaradi svoje nepomembnosti, pa je bila vasica nedaleč stran že kar žalostna in zaskrbljujoča, tako nepojmljivo nepomembna je bila. Kako nepomembni pa so bili šele vaščani v njej, tega pa se, žal, ne da razložiti, kajti učenjaki, ki so izumili človeški jezik, na kaj takega, kot so bili ti vaščani, seveda niso računali, ko so kovali besede. Mislim, da ni potrebno poudarjati, da živa duša ni vedela za to dolinico, kaj šele za vas ali potoček, celo zemljepisci so pozabili nanjo; na tistem mestu zemljevida, kjer bi morala biti označena dolinica, si lahko našel le enega izmed številnih zalivov velikega jezera, ki se je v resnici pretakalo *onkraj* hriba. Pravzaprav ne bi bilo nič čudnega, ko bi lepega dne ta hrib podrl in spustili jezersko vodo v dolinico, da bi lahko vzgojili nekaj rakcev več. In ker to ne bi bilo nič čudnega, so to tudi v resnici storili — seveda nekaj dni potem, ko se naša zgodba konča! Kaj se je zgodilo z vasjo in vaščani, tega se seveda nihče ni vprašal, kako bi tudi se, ko še vedeli niso zanje. In nazadnje še to: celo soncu, ki sicer še kar pravično umerja svoje žarke po zemeljski krogli, in smo zemljani, potrkajmo se po prsih, še kar zadovoljni z njim, celo njemu se je nekako mudilo čez to dolinico; če je le mogel, si je poiskal najbližji oblak, mu zlezal na grbo in se pustil nesti čez, samo da mu ne bi bilo treba po nepotrebnem razmetavati z zlatimi žarki. Nič drugače ni bilo z dežjem; le z največjo muko in na redke čase se je malo pocedil — še to mu je verjetno ušlo — in še tiste redke, kiselkaste kaplje so bile nekako suhe.

No, naj bo dovolj za zdaj. Tako mnenje imamo o tej dolinici mi, kar pa še ne pomeni, da kdo ne more misliti drugače. In glej zlomka, kot nalašč nekateri res mislijo drugače; pravzaprav *so* mislili, dokler doline niso zalili

z vodo. In kdo so to, prosim vas lepo? To so žabe, ki so stanovale v tistem zavrnjenem potočku. Te žabe so gledale na te stvari nekako takole:

Tale naš potoček res ni bogvekaj. Pravzaprav je kar malo grozen, če ga človek pogleda takole s strani, z neprizadetimi, izbuljenimi žabjimi očmi. Res, hudo je, da nikdar tako. Ko bi imele en tak čeden, blaten potoček, mogoče za malenkost prostornejši, če bi malo več lapuha tod poganjalo pa malo več dežja noter padlo, no, tedaj bi še šlo. Zdaj pa trpimo in tolčemo bedo, pogled pa nam nehote uhaja ven na breg in še naprej do vasi, do čudovite, prekrasne vasi, kjer prebivajo čudoviti in prekrasni vaščani. In kaj bi tajile, že nekaj let nas na skrivaj muči želja, da nas takole kakšen mlad vaščan ali pa vaščanka ven iz tega gnoja pobere, odnese domov v posteljo, kjer bi se spremenile v postavnega princa ali princesko, ali pa vsaj v vaščana in vaščanko. No, kaj takega se tu bolj poredko dogaja. Res da vsake toliko časa katero izmed nas ven poberejo, a kaj, ko je ne odnesejo v posteljo, ampak v lonec, kjer se ne spremeniš v princa, temveč v nič. Nekatero najstarejše pripovedujejo, da so zadnjega princa naredili 1965. Sicer pa, kar bo, bo. Kaj bi tarnale. Vsaka na skrivaj upa, življenje nas res tare, a kar nekako gre, če ostaja še nekaj upanja. To bi bilo vse.

Te žabe so imele neko posebnost; pravzaprav to ni bila kaka strašna posebnost, saj jo imamo tudi mi ljudje, psi, krokodili in tjulenji seveda; ene so bile namreč starejše, druge pa spet mlajše, ene so bile še dojenčki, druge pionirji in tako naprej. Sicer pa so se razlikovale še po nečem: po imenih. Imena pa so imele zato, da jim ni bilo treba vsem hoditi ven na breg gledat, kaj je, če je kdo tam zaklical: žaba.

In tako je bila med njimi tudi mlada žaba, ki ji je bilo ime Žiga. Ta Žiga pa je bil strašansko hud, če ga je kdo tako poklical. Klicali pa so ga tako, po pravici povedano, vsi in to ves čas, zato je bil hud ves čas. Namreč on bi rad, da bi ga klicali Sigmund, kar je menda pravilnejše kot Žiga. Če pa so ga kdaj vseeno poklicali Sigmund, bolj v šali kot zares, spet ni bil zadovoljen, kajti njemu je bilo pravzaprav ime Sigismund. Vse pa je še nekako šlo, dokler ni priden in ukažljen, kakor je bil, nekega dne v neki debeli knjigi prebral, da je njegovo najbolj pravo ime v resnici Sigismundus. Tedaj mu je bilo dovolj vsega. Začutil je strašno krivico, ki mu jo dela žabji svet, in je začel takole tuhtati in sklepati:

Mora, mora biti nekje lepši, bolj pravičen svet. Svet, kjer rečejo stvarerem tako, kot se dejansko imenujejo. Zato mislim, da je bolje biti mrtev — ker šele takrat te imenujejo tako, kot je prav: mrtvak — kot pa živeti v blatu in laži. In sem se spomnil, da imam nekaj možnosti, da me kakšna vaščanka zajame iz potoka, nese v posteljo, da se spremenim v krasnega princa in mi bojo vsi rekli: krasni in plemeniti princ Sigismundus, dovolite, da vas nosimo in vam razkazujemo svet.

Tako se je mladi žaba razveselil in ker je bil še naprej tako pameten, je sklenil, da pojde sedet na lapuhov list, saj ga bodo tam prej opazili kot pa dvajset centimetrov pod blatnim dnom. Splezal je torej na list, pomežiknil v svetlobo, pogledal naokoli in se, kar se je dalo, udobno namestil, misleč, da bo čakanje trudapolno in dolgotrajno. Pa ni bilo tako.

Nedaleč od potoka, na trati, je namreč stal vaški fant, ki je že nekaj let skrbel za to, da žabam čakanje na lapuhovih listih ni bilo predolgotrajno. Tako se je naš ubogi žaba ravno udobno namestil in zaprl veke, ko je dobil težak kamen v hrbet, da ga je obšla slabost, in je omedlel. Ko se je čez nekaj časa zavedel in odprl oči, je ležal prevrnjen na blatnem potočnem dnu, na pol pokrit z algami in kar je bilo najhujše: od pasu navzdol hrom. Zajokal je, kar se je dalo, a kaj, ko mu je voda sproti odnašala solze, slišal pa ga tako ni nihče, saj so bili vsi preveč zavzeti s tarnanjem.

Tako je minilo nekaj let. Žiga je sedel zakopan na potočnem dnu, dobre žabe so mu nosile hrano in pijačo in ga tolažile. Zdaj so ga vsi klicali Sigismundus, a zdaj je bil hrom in ga tudi to ni več moglo prav razveseliti. Pač pa je zdaj še več bral kot prej, kmalu je postal najbolj izobražen žaba na dnu. In iz ene od teh knjig je nekega dne zvedel razveseljivo novico. V njej je namreč pisalo, da zadnje čase ljudje spet več jemljejo žabe iz potokov in jih nosijo za čez noč k sebi v postelje. Kar pa je bilo še bolj razveseljivo, je bilo tole: Na začetku 874. strani je pisalo dobesedno takole: Pomembno je vedeti tole: Pri jemanju žab iz potokov imajo prednost invalidi. Zatorej, invalidske žabe, veselite se! Žiga je zajokal od sreče. Zaprl je knjigo, oči in se potopil v vesele sanje, ki so trajale sedem let,

Ni kaj reči, Žiga je bil po vsem sodeč rojen za to, da bo žel veselje in srečo. V vasi je namreč živel prekrasna gospodična, ki je imela nekoliko svojevrstno veselje, da je šla vsako nedeljo k potoku in je s svojimi vitkimi, bledimi ročicami mešala in brodirala po blatu na dnu potoka, obenem pa milo jokala in pela žalostne pesmi. Vse to pa ni uganjala zgolj iz zabave, kot bi kdo najprej pomislil, temveč tudi zato, da bi našla prstan, ki je pred leti zdrknil s prsta v potok, ker se je preveč rada gledala v vodni gladini.

In tako je tiste nedelje zgrabila za nekaj trdega in misleč, da je prstan, vsa radostna potegnila ven. Pa je bila le majhna, hroma žaba, ki se je oklepala debele kositrne knjige — v vodi si namreč niso mogli privoščiti papirnatih.

Gospodični sprva seveda niti malo ni bilo po volji, da jo takole zalotijo pri tem čudnem opravilu, še posebej ko je videla, da je žaba učena in da pametno gleda. Pa se tedaj naenkrat spomni, kaj ji je vedno govorila mati, ki je veliko vsega doživela na tem svetu. »Pazi se učenih invalidnih žab kot samega vraga! Ne jemlji jih domov za nobeno ceno. Če pa jih že na vsak način moraš, potem, prosim te, na kolenih te prosim, ne dajaj si jih v posteljo, ker se znajo do jutra spremeniti v kakšnega princa, to pa je največje prekletstvo, ki te lahko doleti, verjemi mi.« Gospodična pa je zdaj mislila takole: mati mi je vse to pravila samo zato, ker je sama kar naprej nabirala žabe, si jih dajala v posteljo, pa se nobena ni hotela spremeniti v princa. Zdaj pa ne bi mogla prenesti, da bi se meni kaj takega posrečilo.

In je pograbila žabo in vesela stekla domov.

Mali žaba se je krčevito oprijemal knjige, srce mu je razbijalo, v glavi pa mu je šumelo od misli, ki so švigale sem in tja, se zaletavale ena v drugo, se prekopicemale in zavozljavale. Kam ga bo dala: v lonec ali v posteljo? Čim bliže hiši je bil, tem bolj je bil prepričan, da bo šel v posteljo. Ko pa

sta vstopila v nizek, temen hodnik in ga je gospodična vtaknila v žepek, dvoma ni bilo več: v posteljo pojde. Ko bi ga namreč hotela dati v lonec, ga verjetno ne bi skrivala po žepih, ampak bi ga prijela za taco in mahala z njim naokoli, da bi vsi videli, kako lep plen je prinesla domov. Sploh je oster in globok razum vedno reševal Sigismunda iz težavnih početij. Tudi tokrat se seveda ni motil. Kmalu se je znašel v majhni in udobni spalnici. Gospodična mu je vzela knjigo in ga položila na mehko belo blazino. Utrnila je svečo, zmolila očenaš, zaprla oči in zaspala.

Žaba pa kar ni in ni mogel zaspati. Zavoljo ostrega in globokega razuma seveda. Čim globlja je bila noč, tem bolj plitva je bila njegova zaspčnost. Bolščal je v črn strop in takole premišljeval:

Ko se jutri zbudim, bom princ. Davna želja se mi bo izpolnila. Pa vseeno me nekaj tišči tukaj notri pod mehurjem. Kaj bo? Ali bom res srečen, ko bom princ? Ali bom popolnoma zadovoljen, ko bom človek? Kaj če bom tudi kot človek invalid. Da se takole zbudim v invalidskem vozičku in da me vsi preklinjajo in jokajo. In me dajo v kakšen internat za celo življenje. Kako je pravzaprav z ljudmi? Kaj če je z njimi tudi tako kot z nami, žabami? Kaj če si tudi oni želijo, da bi jih kdo ven pobral kot nas iz potoka in da bi se spremenili v kaj drugega, večjega? Če je tako, potem nisem nič na boljšem; kvečjemu na slabšem, saj bom imel za seboj grdo izkušnjo in bom moral životariti brez vsakega upanja do smrti. Kako pravzaprav je, če si človek? To me res zanima. Kako da nisem že prej o tem premišljeval? Mogoče bi se do česa pametnega dokopal. Zdaj pa je, kar je. Ampak me res zanima. Sicer bom pa tako in tako vse vedel, ko se zdani. Vseeno pa moram priznati, da bi rajši od zunaj, takole v žabji koži, vedel, kako je to, če si človek, ne pa v človeški. Kako bi bilo lepo, če bi vedeli, kako je, če si kit ali pa prašič ali pa karkoli bi si zaželeli, ne da bi nam bilo treba pri tem hoditi iz žabje kože. Pravzaprav bi bilo najlepše, če sploh ne bi bili v nobeni koži in bi se po željah selili iz kitovega v bobrovo počutje. Oj, prejoj! Nikamor ne bom prišel, če bom toliko premišljeval. O čem neki premišlujejo ljudje? Ali sploh kaj premišlujejo? Saj če so res oni svet ustvarili, kot pravijo krastače, potem pač nimajo o čem premišljevati. Mogoče se pa samo smejijo ves dan. Bomo videli. Še bolj čudno pa je, da jemljejo žabe iz potokov in si jih nosijo domov v postelje. Le čemu? To se mi zdi sumljivo. Če bi bili popolnoma zadovoljni, jim tega že ne bi bilo treba počenjati. In če si obenem želijo, da tudi njih kdo ven potegne in v posteljo nese, ne, to je pa prehuda. Čudno, da tudi mi, ki smo žabe, ne nosimo domov v postelje kakšnih pupkov, vodnih bolh in podobne golazni. Najbolj pa me skrbi tole: ali bom potem, ko bom človek, čisto pozabil, da sem bil žaba. Namreč čudno je vse to. Ali bom tudi jaz nabiral žabe? Ampak zdaj me je pa začela krepko boleti glava od tega premišljevanja. Kar poka mi. Globoko bom dihal in zaspal.

In je globoko dihal in zaspal.

In je imel strašne sanje. Takole je bilo:

Bum in je bil dan. Zbudi se. Pogleda predse — kaj vidi! Dvoje miščastih nog krepkega možaka. Skoči s postelje, zdrvi pred ogledalo — tam

notri se blešči postaven in modrook vaščan. To je naravnost čudovito, si reče. Torej je vse v redu. Samo ... kje pa je njegova gospodična? Ali je kar šla? Ji mogoče ni všeč? Mu mogoče kaj manjka? Je premalo postaven? In je razburjen boljšečal v prazno posteljo. Tedaj se nekaj zgane pod blazino. Dvigne jo in kaj vidi! Precej rejeno, ostudno krastačo, ki se duši v hreščočem joku. V hipu mu je vse jasno. Globoko zavzdihne, skloni glavo, vzame krastačo v roke, jo odnese k potoku, jo zakoplje na blatno dno in reče: Žal, draga gospodična, še bo treba čakati.

Ko se je Sigismundus zjutraj zbudil, je bil žejen. Spil je kozarec vode in pogledal naokrog. Gospodična je še spala. Pocukal jo je za uhelj in zavpil:

»Zdravo!«

Gospodična je odprla svoji kalni očesci in med zehanjem rekla:

»Ali že? Koliko je ura?«

»Nimam pojma. Mora biti že kar krepko proti dvanajsti, sodeč po soncu in mahu na drevesih.«

Gospodična je bila bolj lene sorte in je nekaj zastokala, se obrnila in se znova zakopala v rjuhe. Sigismundus pa ni bil tak. Skočil je k oknu, se parkrat pretegnil, se oblekel in odprl oknice. Kako lep dan, je dejal sam pri sebi. Jaz moram pa konja na sejem gnat. Pogledal je v ognjeno rdeče lase mlade gospodične, ki je bila kot buba zavita v postelji. Kako lepa, si je dejal. Za binčkosti jo vzamem, ni vrag.

Naposled je gospodična le vstala. Zmočila si je obrazek, oblekla belo oblekico in šla pod lipo prebirat pravljice. Iz hleva je prišel Sigismundus, poljubil gospodično na uhelj, uščipnil za nosek in rekel:

»Zdaj grem konja na sejem gnat, ljuba.«

»Le pojdi,« je rekla ona, »dobro ga goni, prodaj in kmalu se vrni pa kakšno hecno stvar mi kupi.«

Sigismundus je rekel »bom«, se zasmeljal in šel konja gnat.

Prav v tem času pa so se pomembni in veliki ljudje zunaj te dolinice spomnili in so zvrtili tisto nesrečno luknjo v hrib, da bi spustili vodo skoznjo. Medtem ko je Sigismundus ščipal svojo gospodično za nos, so se tam onstran hriba, pri pravkar zvrtnem rovu zbrali pomembnejši od pomembnih ljudi, vsi v črno oblečeni in s klobukom na glavah. Najmanjši med njimi je stopil na živopisen odrček in takole povedal:

»Drage gospe in spoštovani gospodje. Ob tako pomembnem dogodku moja majhna nepomembnost ne more najti pravih besed. Kajti, to, kar so skopali naši vrlji mladinci, ni navaden rov. Ne! To je več kot navaden rov. In tudi jezerska voda, ki bo bruhnila skozenj, da zalije na drugi strani nekakšno dolinico, ali kaj, vrag si ga vedi, ni navadna jezerska voda. Ne in ne! Kaj pa drugega, boste vprašali in se čudili. Vam bom jaz povedal, kaj drugega je to. Rov namreč ni navaden rov, temveč žila, in voda ni navadna voda, temveč kri. Kri, ki bo tukajšnje prebivalce napajala in hranila z novimi močmi, novo hrano, jim lajšala življenje in nudila zaposlitev. Z eno samo samcato besedo: Tam bo jezerce, v katerem bo mrgolelo rakcev. Te rakce boste nabirali, zavijali in zlagali na vlak, da jih odpelje na Japonsko,

kjer jim jih primanjkuje. Vsaka druga beseda je odveč. Zato predlagam, da prerežem tole vrstico, da se odpre zatvornica, skozi katero bo šinil mogočen curek zdrave jezerske vode. Potem pa vsi jest in pit tjale pod kostanj. Tukajšnji pršut je, milo rečeno, imeniten.«

Sigismundus je bil šele na prvem ovinku, ko je nenadoma zaslišal grozno bučanje in bobnenje, ki je prihajalo dol z gore. Ozre se in kaj vidi! Kaj drugega kot tisti strašni curek vode, ki se je zlival navzdol po bregu in odnašal drevesa s seboj.

»Križ božji,« je vzkliknil Sigismundus, spustil konja in stekel nazaj k svoji gospodični.

Ta je že stala, vsa bleda, s široko odprtimi očmi tam pod lipo, knjiga ji je bila padla iz rok.

»Joj, joj, kaj bo zdaj z nama,« je zastokala in se vrgla Sigismundusu v objem. Ta pa je bil kar tiho, saj je bil malo bolj odprte glave kot njegova gospodična in je še predobro vedel, da ju ne čaka nič dobrega. Tako sta stala tam vsa bela in mračna, voda jima je segala že do kolen in nič ni kazalo, da bo odtekla.

»Na streho!« je kriknil Sigismundus in odnesel gospodično po lestvi gor na strešno sleme. Tam sta sedla in zakopala glavi v dlani.

»Oh, ko bi bila zdajle žaba,« je rekla gospodična.

»In jaz tudi,« je rekel gospod.

Voda je kaj kmalu zalila hišo. Edino glavi naših ubogih mladih zaljublencev sta gledali nad valovito gladino. Gospodična je neustavljivo jokala in s tem samo še pomagala, da je voda hitreje naraščala. Tako je mislil Sigismundus, a je bil kar tiho.

»Mogoče naju pa kdo ven pobere,« je še rekel in vzdihnil mladi gospod, potem pa mu je voda zalila glavo.

Jaz pa o tem mislim takole: Bolje, da ne. Ker če ju bodo že kako ven pobrali, ju bodo zavili, naložili na vlak in odpeljali na Japonsko, kjer pa jih ne bodo dali v posteljo, temveč v lonec.